

Принятый в 1998г. Римский статут Международного уголовного суда квалифицирует как военное преступление набор или вербовку детей в возрасте до 15 лет в состав национальных вооруженных сил и их использование для участия в боевых действиях.

Конвенция МОТ 1992 г. запрещает насильственный или принудительный набор детей в возрасте до 18 лет для использования в вооруженных конфликтах. Африканская хартия прав и благосостояния ребенка, запрещает вербовку любого лица в возрасте до 18 лет или ее прямое участие в боевых действиях или внутренних расприях.

Факультативный протокол к Конвенции 2000 г. о правах ребенка явился важным шагом на пути обеспечения защиты детей от участия в вооруженных конфликтах.

Резолюция от 12.12.1996 г. учредила должность Специального представителя Генерального Секретаря по вопросам детей в вооруженных конфликтах с целью улучшения согласованности действий различных органов и организаций ООН по защите детей.

Защита несопровождаемых детей включает их идентификацию, временное опекунство какой-либо организации или учреждения, которое могло бы позаботиться о них, предоставление им всех необходимых условий, поиски родителей, восстановление связи с родственниками и поддержание контакта с ними до тех пор, пока не будет найден хотя бы один из родителей.

Если бы имеющийся довольно впечатляющий набор гуманитарных стандартов в области прав человека, предназначенных для защиты детей от последствий вооруженных конфликтов, повсеместно и строго соблюдался, защита детей была бы значительной мере гарантирована.

Важнейшей задачей мирового сообщества является в данном аспекте окончательное закрепление минимального возраста непосредственного участника вооруженного конфликта 18 лет, а также отлаженная система контроля за соблюдением данных норм.

Положение ребенка во время вооруженного конфликта — это комплексная проблема. Чаще всего речь идет о детях, принимающих непосредственное участие в вооруженном конфликте.

Желтобрюхова О.І.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ МОРСЬКОЇ ВІЙНИ

На морську війну розповсюджують свої дії основні норми сухопутної війни, у тому числі норми про засоби та методи сухопутної війни, про режим хворих і поранених, мирне населення тощо. Разом з тим морська війна має свою специфіку і свої правила.

Театром морської війни є внутрішні морські води, територіальні води (територіальне море) і відкрите море. Комбатантами в морській війні є екіпаж військово-морських суден і береговий обслуговуючий персонал. Під військово-морським судном слід розуміти будь-яке судно, що несе військово-морський прапор, а офіцери та екіпаж якого підкоряються військовій дисципліні. Але у морській війні комбатантами є не тільки фізичні особи, але й військові кораблі, яким належить право вести воєнні дії проти не-приятеля, тобто застосовувати зброю. Не є комбатантами судна, які хоч і включені до складу військово-морського флоту, але призначені для допомоги хворим і пораненим та особам, що зазнали корабельної аварії (це госпітальні судна, санітарні транспорти, санітарна авіація) — ці судна та їхні екіпажі не можуть бути об'єктом нападу і не підлягають захвату.

З 1856 р. міжнародним правом заборонено каперство, тобто перетворення торговельних суден на військові, при якому власник торговельного судна, отримавши каперське свідоцтво, на свій ризик виходив у море та вступав у бій з суднами противника. Частіше каперство носило характер піратства, тому що власник торговельного судна використовував каперське свідоцтво для грабування торговельних суден неприятеля.

Як відомо, у сухопутній війні майно нейтральних держав не підлягає захвату; у морській війні у ряді випадків такий захват можливий. Крім того, некомбатанти не можуть піддаватися воєнному полону. У морській війні всі торгові моряки неприятеля, що є на борту неприятеля, можуть бути взяті у полон у разі захвату їхнього судна. У правилах морської війни специфічними є правила для підводних човнів, морської блокади, бомбардувань та інше.

Для підводної війни діють Правила про дії підводних човнів щодо торговельних суден у воєнний час (додаток до Лондонського протоколу 1936 р.). Правила передбачають, що у своїх діях щодо торговельних суден підводні човни мають пристосовуватися до норм, що діють для надводних кораблів.

У вересні 1937 р. представники ряду морських держав підписали Нюнську угоду у зв'язку з діями підводних човнів під час громадянської війни в Іспанії. Її суть полягала в тому, що підводні човни будь-якої з воюючих в Іспанії сторін або їхні союзники при потопленні торговельних кораблів будуть розглядатися як пірати, і тому підлягають контратаці та знищенню. Нюнська угода важлива тому, що встановила загальний принцип, згідно з яким у період громадянської війни військові кораблі воюючих мають право діяти в межах своїх територіальних вод. Слід визнати, що Правила 1936 р. значною мірою втратили силу, оскільки під час другої світової війни підводний човен, що сплив для виконання передбачених Правилами вимог, негайно був би атакований і потоплений суднами противника.

Міни як зброя не заборонені міжнародним правом. Регламентація мінної війни встановлена VIII Гаазькою конвенцією 1907 р., згідно з якою міни мають бути встановлені на якорях. Вони можуть бути встановлені й не на якорях, якщо протягом однієї години з моменту втрати контролю над ними вони втрачають забійну силу (стають безпечними). Заборонено ставити міни

на якорях у тому разі, якщо відриваючись від мінрепа, вони залишаються небезпечними; застосовувати саморухомі міни, які, не влучивши у ціль, не стають безпечними. Забороняється також встановлювати міни біля берегів і портів противника з єдиною метою припинити торговельне суднопластво.

Згідно з Договором 1971 р. про заборону розміщення на дні морів та океанів і в їхніх надрах ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення за межами 12-мильної зони територіального моря прибережних держав заборонене розміщення переліченої зброї, тобто, ядерних та інших таких мін.

Морська блокада — це такі дії військово-морського флоту воюючих, котрі призначені для недопущення доступу до берегів противника з боку моря. Блокада є законною при дотриманні ряду умов, які були сформульовані у Декларації про збройний нейтралітет 1780 р., у Паризькій декларації про морську війну 1856 р. і Лондонській декларації про право морської війни 1909 р.. Їхня юридична сила не викликає сумніву, хоча чинності вони не набрали. Згідно з цими актами блокада має бути оголошена, при цьому мають бути визначені координати району, що блокується, і час початку блокади. Для суден, що знаходяться в районі блокади, має бути встановлений термін, щоб мати можливість вийти з цього району. За порушення блокади судна-порушники можуть бути захоплені й конфісковані або знищені.

Незважаючи на блокаду, безперешкодно мають пропускатися продовольчі товари, медикаменти, одяг і засоби, що зміцнюють стан здоров'я для дітей до п'ятнадцяти років, вагітних і жінок, що вже народили.

Разом з тим, виходячи з вимог сучасного міжнародного права, блокада вважається законною лише тоді, коли вона здійснюється в реалізації права держав на індивідуальну чи колективну самооборону відповідно до Статуту ООН або на підставі рішення Ради Безпеки ООН. Блокада, яка здійснюється агресором, завжди протиправна.

Бомбардування наземних об'єктів морськими силами є законним способом ведення війни. Цей метод має відповідати загальним вимогам гуманізації збройних конфліктів. Відповідно до правил IX Гаазької конвенції 1907 р. забороняється бомбардування морськими силами незахищених міст, портів, селищ, осель і будівель за будь-яких обставин і умов, у тому числі й за несплату грошової контрибуції. Щоб запобігти руйнуванню історичних пам'яток і будівель, які служать цілям науки, храмів, жителі перед бомбардуванням мають їх позначити спеціальними знаками, «що складаються з великих твердих щитів прямокутної форми, поділених за діагоналлю на два трикутники, з яких верхній — чорного кольору, а нижній — білого».